

NAŠ GLAS

DELAMARIS IZOLA

INTERNA IZDAJA

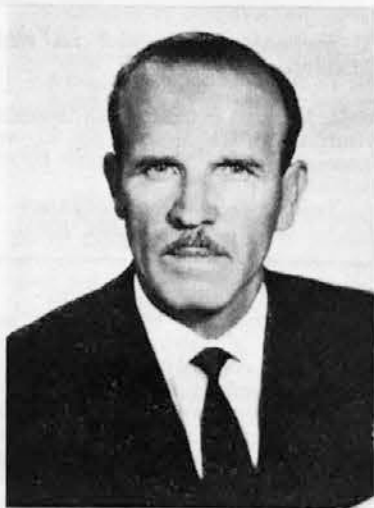
LETO XVII

IZOLA, NOVEMBER 1975

ŠT. 7

Iz mojih spominov

Po Zakonu o informiranju moramo imeti družbeni organ, ki je sestavljen tudi iz zunanjih sodelavcev. Eden izmed njih je tudi Ivan Škrjanc, ki je za naš glas pripravil spomine na NOB.

Ivan Škrjanc

Letos slavimo vsi delovni ljudje v naši domovini 30. obletnico revolucije, odnosno zmage nad fašizmom. Prav je, da se ob tej priliki spomnimo zgodovinskih dogodkov, ki so sprva kot slabotne iskre vse bolj razplamtele in prerasle v mogočen plamen.

Kot Primorec želim predvsem prikazati našo antifašistično gibanje na področju naše dežele v tistih časih, ko je Mussolinijev fašizem razsajal v vsej Italiji, v mejah katere je bila tedaj tudi Julijska krajina.

Slovenski in hrvaški narod je še posebej občutil fašistični bič, ker je bila takratna fašistična politika usmerjena v to, da se sleherni narodni manjšini odvzame vse pravice; tako v kulturnem kakor v političnem razvoju. Z nastankom fašizma v Italiji 1922. leta je Mussolini takoj, ko je prevzel vladno v svoje roke, razpustil vse druge politične stranke v Italiji. Posebno KP in socialistična stranka odnosno partija Italije sta mu bila trn v peti. Voditelji teh strank kolikor jih Mussolini ni dal pomoriti (Matteotti) so emigrirali; eni v Rusijo drugi v Francijo. Hotel je zatreti vsako revolucionarno dejavnost, vendar mu to ni popolnoma uspelo. Italijanski zapori so bili polni političnih zapornikov in otoki polni internirancev. Med njimi je bilo tudi mnogo naših slovenskih in hrvaških komunistov in socialistov. V letu 1927 so bila razpuščena vsa obstoječa slovenska in hrvaška društva, od mladinskih do pevskih društev, čitalnic, vse kmetijsko delavske zadruga itd.

V tem letu je fašizem zasedel vse slovenske in hrvaške tiskarne, tako da smo Slovenci in Hrvati pod Italijo ostali brez naših knjig in časopisov. Skratka, fašizem je hotel na silo vse poitalijančiti.

Vse to je pri naših narodih rodilo odpor. Nekateri naši primorski kakor tudi hrvaški intelektualci so bežali v staro Jugoslavijo. Ostali smo brez učiteljev, brez pisateljev.

V Trstu in okolici se je kmalu začela napredna mladina organizirati. Ustanovili smo trojke v samem mestu Trstu in po vseh naših vaseh, vse do stare jugoslovanske meje. Prav tako se je organiziralo Goriško področje. V Trstu in okolici se je naša organizacija imenovala »Borba« na Goriškem pa »Tigr«.

Naša tržaška ilegalna organizacija »Borba« katere član sem bil tudi sam, je bila povezana z italijansko socialistično partijo, katere je imela svoj sedež v Parizu. Od tu smo dobivali delavsko literaturo, časopise itd., ter to širili po mestih in vaseh na območju Trsta, Gorice, Reke, Pule in Zadra. Naše sabotažne akcije so bile: atentati na fašistične sedeže, požigi fašističnih vrtcev, razne akcije za prvi maj — kresovi itd. Maskirani smo sestajali v podzemeljskih kraških jamah. Težave smo imeli z nabavo orožja, vendar smo tudi do tega prišli. Prirejali smo komufilirane izlete po hribih, organizirali sestanke itd. Delo KP, posebno po naših vaseh, je bilo tedaj v precejšnjem zastoju, ker so bili glavni revolucionarji večinoma v zaporih, drugi pa so pobegnili.

V letu 1930 je bila naša organizacija »Borba« izdana, hkrati pa tudi organizacija »Tigr«. Voditelji in osnovatelji so bili čez noč aretirani in posebni tribunal jih je obsodil. To so znane »bazoviške žrtve«: Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič, ki so bili ustreljeni v moji rojstni vasi Bazovici leta 1930. Številni drugi so bili obsojeni na 15 do 30 let težke ječe.

V letu 1928 je bil ustreljen Vladimir Gortan. Fašistični tribunal v Puli ga je obsodil na smrt tudi zaradi članstva v organizaciji »Borba«, katero smo razširili na področje Istre. Tako je bilo v naših vrstah antifašističnega gibanja v Primorju in Istri še do leta 1930 prvih pet žrtev. Meni osebno je uspelo pobegniti. Delavsko in protifašistično gibanje s tem ni prenehalo, pač pa se je masovno stopnjevalo tako v Primorju in v Istri kakor tudi v Franciji in stari Jugoslaviji, ter v drugih državah, kjerkoli so živeli naši in italijanski politični emigranti. Zelo razgibano politično dejavnost je vodila KPI in socialistična partija italijanskih emigrantov v vseh mestih Fran-

OB 29. NOVEMBRU, DNEVU USTANOVITVE NOVE JUGOSLAVIJE, ČESTITA DELOVNEMU KOLEKTIVU

GLAVNI DIREKTOR
IN DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE

cije od Pariza do severne in južne Francije. V te organizacije smo bili vključeni vsi Primorci ter Istrijani, ki smo tedaj tam živeli kot politični emigranti.

Po letu 1932 so me iz Francije izgnali. Vrnil sem se v staro Jugoslavijo.

V Ljubljani, Kranju, Zagrebu, Mariboru in Beogradu je bilo tedaj antifašistično gibanje zelo aktivno. Naše primorske organizacije in društva, ki so delovala v Jugoslaviji, so se v večjem merilu nagibala bolj v nacionalno stran, vzporedno z vladno politiko Karadjordjeve kraljevine. To velja posebno za takratne starejše organizacije primorskih rojakov tako imenovanih »protežirancev«, ki so s svojo sebičnostjo iskali osebne koristi in položaje, medtem ko je delavska raja stala v senčnem ozadju. Ravno zaradi takšnih odnosov je bila preorientacija miselnosti naših takrat še mladih ljudi popolnoma razumljiva in upravičena, saj smo imeli zaupanje edino v KPJ. Ustanovilo se je društvo »Mlada Soča« v katerem so se ločeno od ostalih društev zbirali mladi simpatizerji in člani KPJ. Zato je bila »Mlada Soča« kmalu razpuščena.

Koroščevi agenti so imeli v teh letih pred drugo svetovno vojno polne roke dela. V predmestjih Ljubljane kjer je bila industrija — v Mostah, Jaršah, Šiški itd. — je bilo sindikalno in partijsko gibanje silno razgibano. Ilegalna partijska literatura se je iz dneva v dan širila in dosegla vsako delavsko družino. Lov na komuniste in sindikalne delavce je bilo dnevno delo tajnih agentov in policije. Komunisti so svojo mrežo razširili tudi v Sokolska društva. Zapori so se polnili in procesi so bili na dnevnem redu. Zloglasni zapori Jugoslavije kot beograjska glavnjaka, Sremska Mitrovica in drugi so bili natrpni s člani KPJ. Leta 1936 je v Španiji izbruhnila revolucija. KPJ je pozivala svoje člane, da se vključijo v mednarodne brigade. Odziv jugoslovanskih komunistov je bil v primerjavi z drugimi državami na Balkanu izreden. Številni prostovoljci so po ilegalnem kanalu skozi Avstrijo, kjer je bila zbirna baza in preko Francije odšli v borbo za svobodo Španije. Znano je, da so mednarodne brigade sku-

paj s španskimi revolucionarji doživele poraz zaradi premoči italijanske in nemške fašistične vojske, ki je takrat priskočila generalu Franku na pomoč z vsemi sredstvi. Med tem časom je Hitler že uril in usposabljal svoje SS-ovske in gestapovske morilce v Nemčiji. S svojo knjigo »Main kamf« je že opozoril svet, da se bliža druga svetovna vojna.

Kmalu ja začel s svojo vojsko osvajati in zasluževati evropske narode.

Opredelimo se na dogodke v Jugoslaviji in ob napadu na njo. Spričo številnih strank je v tem času značilna neenotnost in politična trhllost. Stojavinovičeva vlada je skupaj s knezom Pavlom odločila, da se Jugoslavija priključi v fašistično os Rim-Berlin-Tokio.

Ko se je mešetar Stojavinovič vrnil s pogovorov v Berlinu, je v Beogradu in vseh mestih Jugoslavije prišlo do vrenja.

Vsakodnevne demonstracije so izpričale, kaj si delovno ljudstvo naših narodov želi. Aktivna peta kolona se je v tistih dneh zabarikadirala. Ljudstvo na demonstracijah si je dalo duška in prvič v zgodovini stare Jugoslavije ogorčeno vzkliknilo »živela KPJ« ter »živela Sovjetska zveza«. Vse višje in tudi osnovne šole so zaprli. Delovni ljudje so skupaj z mladino odšli na ulice s transparenti. Ljubljano so takrat pregnili komunistični manifesti in pozivi na upor. Kraljeva jugoslovanska vojska je zasedla Rupnikovo linijo in vse strateške položaje.

Nekega jutra 1941 je KPJ z lepaki obvestila vso Slovenijo z vsebino: »Jugoslovanska vlada je s krajevo družino z avionom pobegnila neznanu kam«. V Zagrebu se je pojavil Ante Pavelić in takoj vzpostavil ustaško vladno. Takoj po umiku jugoslovanske vlade, kralja Petra in kneza Pavla, ki so se, kot je bilo pozneje ugotovljeno, zatekli v London, je prišlo do prvega bombnega napada nemških štuk na Beograd. Nemška letala so tedaj preletavala dnevno vso Jugoslavijo. Jugoslovanska kraljeva armada je kapitulirala v 24 urah. Z juga so brez borb pridrveli v Slovenijo in Dalmacijo italijanski fašisti z italijansko kraljevsko vojsko, med tem pa so Nemci prodri-

Nadaljevanje na 2. strani

Devetmesečni obračun

**POLLETNA IZGUBA SE ZMANJSUJE
OB DEVETMESEČNEM OBRAČUNU SE JE POLLETNA IZGUBA
ZMANJSALA OD 4313 TISOČ NA 760 TISOČ DINARJEV**

Izredno težka krizna situacija na domačem trgu, še bolj pa v izvozu, je glavna ovira za normalizacijo prodaje in proizvodnje v našem podjetju, kot splošno v gospodarstvu. V prodaji so se občutile težave takoj v začetku leta. Od tu izhaja glavni vzrok za slabe rezultate v prvem polletju. V drugem in tretjem kvartalu je prodaja nekoliko narasla v odnosu na prvi kvartal, vendar ne toliko, da bi pokrila izpade prvega kvartala. Tudi v zadnjih dveh kvartalnih prodaja ni dosegla višine, kot jo predvideva letni plan, to je 36,5 milijonov mesečne prodaje gotovih izdelkov na domačem trgu in v izvozu. Devetmesečni rezultati kažejo doseganje prodaje na domačem trgu s 56,2 odstotka z indeksom 75/76 105,3 odstotka in v izvozu 45,4 % z indeksom 83,2 %. Potrebno doseganje plana bi bilo 75 %.

Realizacija napram načrtovanim rezultatom prodaje je bila naslednja (v tisoč din):

Področje	plan 75	3/4 plana	Ustvarjeno	%
domači trg	304.465	228.348	171.192	75
izvoz	136.069	102.051	61.790	61
Skupaj	440.534	330.399	232.982	71

Ce bi dosegali planirano realizacijo, bi v tem obdobju ustvarili za več kot 10 milijonov ostanke dohodka.

Potrebno je takoj omeniti, da ta izpad letnega plana ni samo na področju prodaje, kot je v primeru prikazano, ampak se kot posledica kaže tudi v proizvodnji.

V preteklem obdobju smo imeli 25—30 milijonov prekomernih zalog gotovih izdelkov. Izpad planirane prodaje znaša 97 milijonov din. To pomeni, da v kolikor bi prodaja realizirala plan, proizvodnja bi proizvedla za 70 milijonov din več proizvodov kot je dejansko proizvedla v tem obdobju, to je pa več kot dvomesečna proizvodnja. Iz tega izhaja, da je potrebno organizirano ukrepati za doseganje plana v proizvodnji in v prodaji.

Pregled celotnega finančnega rezultata ob devetmesečnem obračunu je naslednji (v tisoč din):

Elementi dohodka	Plan 1975	Doseženo 30. 9.		% plana	Index 75/74
		1974	1975		
realizacija DT	304.465	162.634	171.192	56,2	105,3
realizacija izvoza	136.069	74.230	61.790	45,4	83,2
realizacija sveže ribe	50.050	35.475	35.907	71,7	101,2
ostali dohodki		5.035	3.013	—	59,8
interna realizacija	100.456	49.065	102.871	102,4	209,7
CELOTNI DOHODEK	591.040	326.440	374.773	63,4	114,8
izdelavni material	496.072	266.816	306.156	61,7	114,7
amortizacija	6.000	4.296	4.654	77,6	108,3
izredni izdatki		3.552	4.785	—	134,7
porabljena sredstva	502.072	274.664	315.595	62,8	114,9
DOHODEK	88.968	51.776	59.178	66,5	114,3
pogodbene obveznosti	10.600	6.165	6.073	57,3	98,5
zakonske obveznosti	7.450	4.274	6.223	83,5	145,6
osebni dohodki	63.054	39.306	47.642	75,5	121,2
ukalkul. del dohodka	81.104	49.745	59.938	73,9	120,5
ostanek dohodka	7.864	2.031	—	—	—

IZGUBA

760

Na nekoliko bolj ugoden finančni rezultat v tem obdobju je vplivalo zvišanje prodajnih cen nekaterim artiklom na domačem trgu, izvozna premija, ki je zaradi večjega deviznega priliva v tretjem tromesečju bila višja kot ob polletju, kot tudi akcije in ukrepi, ki smo si jih zastavili v tem letu za stabilizacijo podjetja.

Rezultati TOZD se nekoliko razlikujejo od rezultatov podjetja. Nekateri imajo dobiček, drugi pa izgubo. Rezultati posameznih TOZD so naslednji:

TOZD	Celotni dohodek	Dir. str.	Kritje	Indir. str.	Ostanek dohodka
IRIS	130.655	106.583	24.072	28.587	—4.515
ARGO	105.991	89.825	16.166	13.918	2.248
PLOČEVINKA	44.674	37.723	6.951	6.730	221
RIBA	58.966	51.194	7.772	8.113	—341
AVTOTRANSPORT	7.954	6.304	1.650	310	1.340
VZDRŽEVANJE	4.092	3.027	1.065	778	287

Tane Jelič

končni fazi izdelave, predvidevajo nekaj novih izdelkov, zlasti v TOZD Argo ter novo tehnologijo ulova ribe.

Na koncu lahko rečemo, da je letošnje leto že pri kraju, zato v tem kratkem času ne moremo mnogo spremeniti. Pripravljati se moramo za naslednje leto, da ne bomo imeli takih težav, kot v letošnjem letu. Akcije in plane je treba takoj zastaviti in sproti spremljati in izvajati.

V mehanični delavnici na ribi Muženič Silvo

dela, ki je za predsednika izvolila Rudija Devetaka, medtem ko se komisija delavske kontrole še ni sestala.

Tajništvo samoupr. organov
Zvezda Rudl

Nadaljevanje s 1. strani
v enem dnevu v vseh strani in preplavili s svojo vojsko preostali del ozemlja.

Jugoslovanski narodi so ostali brez vodstva prepuščeni fašističnim hordam. Toda to ni trajalo dolgo. Za našimi narodi je stala tista, v stari Jugoslaviji na videz tako neznatna KPJ, na katero smo vsi napredni delovni ljudje zrlj vedno s polnim zaupanjem in ki je to zaupanje tudi zgodovinsko utemeljila. Kljub pritisku se je osnovala OF v ilegali in razširila svojo dejavnost po vsej Sloveniji. Iz dneva v dan je pozivala na organiziran upor, na zbiranje orožja, združila je vse sloje ljudi naših narodov in začela se je težka borba, katero vsi dobro poznamo.

Ko letos praznujemo 30. obletnico zmage nad fašizmom, se vsi, posebno pa člani ZKJ, s ponosom spominjamo naše revolucije.

Ob tem ne pozabimo na padle v NOB in ne pozabimo na veliko požrtvovalnost in tveganje ter zasluge danes še živečih in utrjenih revolucionarjev za to dandajno skupnost. Dolžnost nas vseh komunistov je, da s svojo politiko in pravičnim odnosom odpremo vrata na stežaj, da bo naša ZK imela ravno takšno zaupanje pri naših delovnih množicah kot v letu 1941.

Ob 30. obletnici naše zmage pomnožimo ZK s tistimi našimi tovariši, ki imajo vse pogoje, da bodo naprej nadaljevali z delom in nadomestili tiste, ki se postopoma umikajo s svojih dolžnosti.
Skrjanc Ivan

ORGANI SAMOUPRAVLJANJA V TOZD »AVTOTRANSPORT«

Dne 22. septembra 1975 so bile v TOZD »Avtotransport« volitve v organe upravljanja tj. delavski svet, komisijo za pravice iz dela in komisijo delavske kontrole.

Od skupaj 48 volilnih upravičencev jih je glasovalo 45, torej 91,83 %. Opravičeno odsotna sta bila 2, neopravičeno odsotna 2. Po pošti tj. delavci, ki delajo izven sedeža podjetja, jih je glasovalo 5.

Volilna komisija TOZD »Avtotransport« je na podlagi zapisnika volilnega odbora ugotovila, da so bili na podlagi kandidatne liste izvoljeni naslednji (vsi člani so bili izvoljeni z 41 glasovi):

Delavski svet TOZD:

1. Barut Julij
2. Božič Lucjan
3. Jerman Boris
4. Mlač Emil
5. Mohorčič Vili
6. Starc Cveto
7. Zafred Franc

Komisija za pravice iz dela:

1. Božeglav Alojz
2. Devetak Rudi
3. Jerman Jože

Namestniki:

4. Bole Marjan
5. Grbec Gvido
6. Tomažič Franc

Komisija delavske kontrole:

1. Gombač Karlo
2. Pangerc Dušan
3. Polh Rado

Po izvolitvi sta se sestala in konstituirala delavski svet, ki si je za predsednika izvolil Franca Zafreda in komisija za pravice iz

OBVESTILO O PROSTIH DNEVIH

Obveščamo vse člane kolektiva, da bodo za 29. november, dan republike trije prosti dnevi: sobota 29. 11., nedelja 30. 11. in ponedelejek 1. december.

Prav tako obveščamo vse člane kolektiva, da bodo za Novo leto štirje prosti dnevi, in sicer: četrtek 1. januarja, petek 2. januarja, sobota 3. januarja in nedelja 4. januarja.

Namesto v soboto 3. januarja bomo delali v soboto 10. januarja 1976

Tečaj o higieniškem minimumu

Vmesecu novembru smo ponovno pričeli s tečajem higieniškega minimuma. Zaradi nemotnega dela v proizvodnji (delo v dveh izmenah) smo morali organizirati tečaj v dveh grupah, vsaka šteje po 34 delavk. Delavke obiskujejo tečaj vsak drugi teden v popoldanskem času, štiri šolske ure, in sicer trikrat tedensko. Tečaj traja 40 šolskih ur in se vrši v sejni dvorani obrata IRIS. Predavatelji so v glavnem višji sanitarni tehniki (sanitarni inšpektorji) in magister veterine (veterinarski inšpektorji). Naslednje predavatelj so:

- sanitarno zdravstveni predpisi,
- higiena poslovnih prostorov,
- higiena, spoznavanje in predelava morskih rib,
- higiena in predelava živil,
- osebna higiena,
- epidemiologija nalezljivih bolezni.

Za pomoč pri učenju dobijo delavke skripto z naslovom »Zdravstvena vzgoja« in vprašanja z pravnimi odgovori. Po končanem tečaju bo pismeni ali ustni preizkus znanja.

Poleg tega, da je izobraževanje iz higieniškega živil, predelave živil, poslovnih prostorov — osebne higieniške po zakonu obvezno, je zelo življenjsko, ker obravnava probleme na katere naletimo v službi in doma.

Ker je med nami mnogo takih, ki niso poslušali predavanj iz tega področja in takih, ki so že marsikaj pozabili, ne bo odveč nekaj besed o zdravju, utrjevanju in ohranjanju zdravja.

ZDRAVJE

1. Kaj je pozitivno zdravje?

Definicija v ustavi svetovne zdravstvene organizacije se glasi:

Zdravje je stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja in ne samo stanje brez bolezni in onemoglosti.

Telesno in duševno zdrav človek se veseli življenja in je sposoben tudi prevzeti nase odgovornosti, ki mu jih življenje nalaga. Zdrava osebnost je telesno in duševno uravnovešena in je sposobna prilagoditi se spremembam, ki se pojavljajo v njenem okolju.

Je pa tudi sposobna, da s svojim delovanjem prispeva k blagostanju celotne družbe.

O socialnem blagostanju govorimo, kadar živi človek ne glede na raso, vero, politično prepričanje in spol mirno in varno v družbenem okolju, kateremu pripada. Družba mu daje pravico do izobrazbe in dela, v primeru bolezni, onemoglosti in starosti pa mu nudi zavarovanje.

Zdravstvena vzgoja hoče preprečiti obolenja in onemoglost ter doseči, da bi človek zavestno živel zdrav način življenja, čim

Na tečaju

dalje v aktivnosti in pri čim boljšem zdravstvenem stanju. Pogosto je ravno zdravstvena neoprevedljivost vzrok obolenj.

Med številnimi vplivi na naše zdravje so najvažnejši:

- a) urejena in pravilna prehrana ter zdrava pitna voda,
- b) higieniško stanovanje in delovni prostori,
- c) čistoča telesa,
- č) delo v zdravih delovnih pogojih,
- d) pravilno izkoriščen prosti čas,
- e) sistematična telesna in duševna aktivnost,

f) zmernost pri uživanju alkoholnih pijač, nikotina in drugih strupov,

g) podnebje in vreme,

h) aktivna imunizacija (cepljenje proti nalezljivim boleznim).

Bolnik izgubi samozavest, ker ne more s svojim delom prispevati k skupnim sredstvom, ampak mora od njih le prejemati. Zaradi duševne potrtosti se njegovo zdravstveno stanje ne zboljšuje, pač pa se pogosto še slabša. Pri mnogih boleznih pa je njihov izvor več ali manj psihi-

nje, je odvisno od delovanja zunanjih faktorjev, od katerih so posebno važni:

zdrava prehrana, higieniški način življenja, stiki z ljudmi v ožjem in širšem okolju posameznika, izobrazba, telesna aktivnost.

Organizem se razvija in raste le tedaj, če stalno deluje. Z vztrajnim in sistemskim gibanjem se telo prilagaja in postaja sposobno z obvladovanjem trajnejših in povečanih naporov.

Že v zgodnji mladosti je potrebno pričeti s **sistematskimi in načrtnimi telesnimi vajami**. Tako dosežemo harmoničen razvoj telesa, lahkotnost in skladnost gibov, pravilno delovanje notranjih organov (dihalnega in krvnega sistema, prebavil), ki tako lažje bremenitve, nastale med boleznijo, ter odpornost organizma proti zunanjim vplivom.

Iz zdravstvenega vidika mora biti telesna vzgoja nerazdružljiv sestavni del splošne vzgoje, povezana pa mora biti tudi z vzgojo duha. Pri tem ne smemo pozabiti na vzdrževanje čistoče telesa, zračne kopeli, prhanje s hladno vodo, sončenje, pravilno prehrano, redno prebavo, zadosten počitek in spanje, vzdržnost od alkohola, nikotina in drugih strupov.

Poleg omenjenega je izredno važno razvijanje delovnih navad, ki morajo človeka spremljati vse življenje, ne glede na spol, poklic, starost itd.

S športom in rekreacijo se človek tudi osvobodi skrbi in napetosti, ki jih prinaša vsakdanje življenje. Pogosto pasiven počitek (sedenje, ležanje) vpliva na človeka negativno, ker mu daje priložnost, da razmišlja o svojih skrbeh, ki ga večkrat po nepotrebnem vznemirjajo.

S stalnim izpostavljanjem telesa toplotnim dražljajem, mrazu, se poveča sposobnost regulacije telesne toplote. Dobra usklajenost oženja in širjenja zunanjih žilic (kapilarna mreža), je najboljši obrambni faktor proti prehladu.

Nuša Pavlin (Nadaljevanje)

Naš pogovor

Tokrat je naš pogovor tekkel z Antonom Fabjanom, mehanikom v TOZD Iris.

1. Zaposleni ste v Delamarisu, kamor se vozite iz Škofij. Kako se vključujete v delo krajevne skupnosti na Škofijah?

V krajevno skupnost se ne vključujem, ker delam v izmenah in tako nimam časa. Edino takrat pomagam, ko popravljajo ceste. To tako rekoč »udarniško delo«, kot ga še vedno imenujemo.

2. Ste član katerega od samoupravnih organov ali družbenopolitičnih organizacij v Delamarisu ali krajevni skupnosti?

Sem član DS TOZD Iris, član komisije za gospodarjenje in organizacijo in član komisije za medsebojna delovna razmerja.

3. Na zboru delovnih ljudi po-

segate v razprave. Zastopate svoje stališče ali stališče sredine, kjer delate?

Največkrat svoje stališče, včasih pa tudi mnenje sredine, kjer delam, ker je to razumljivo. Kaj menim o sprejemanju aktov na zborih delovnih ljudi? Sem proti takim obrazložitvam, ki so na zborih delovnih ljudi. Samo primer: ko smo odločali o delovnih sobotah za Brkine in Kozjansko. Toliko časa smo glasovali, dokler ni bilo večine za. Ljudje niso bili prepričani v to, za kar so glasovali. Morda to slabo vpliva, tako da tudi druge odločitve sprejemajo pasivno. Ljudje morajo biti prepričani v pravilnost sklepov in nato bi morali biti obveščeni o izvajanju le-teh.

Nadaljevanje na 4. strani

Naše delavke na tečaju za higieniški minimum

Iz dela HP

Na seji poslovodnega sveta HP so pod točke dnevnega reda uvrstili tudi dejavnost na področju izobraževanja in informiranja v okviru HP.

O stanju na področju izobraževanja nam je posebej za Naš glas napisala Nuša Pavlin, referent za izobraževanje v naši OZD.

USTANAVLJANJE IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA V HP

Na podlagi sklepa delavskega sveta z dne 11. 4. 1975 je bil sprejet sklep o ustanovitvi izobraževalne službe — centra v okviru HP. Glede na ta sklep je bilo odprto delovno mesto vodje omejenih služb, ki ga od 15. 9. 1975 zaseda tov. Stanka Zupan, prof. sociologije.

Izobraževanje v delovnih organizacijah ni bilo dovolj sistematično spremljano, manjkali so enotni programi izobraževanja, prav tako niso bili izdelani profili poklicev in učni načrti za mnogo delovnih mest v živilski stroki, kar pa ni primer samo v naših delovnih organizacijah (HP), pač pa je značilno za celotno živilsko industrijo v Sloveniji. Vse to je narekovalo potrebo, da z enotno politiko izobraževanja in s skupnimi močmi dvignemo nivo izobrazbe delavcev zaposlenih v tej stroki. Taki centri obstajajo že dalj časa v gradbeništvu, kovinarski stroki in podobno.

Ena od prvih nalog vsakega izobraževalnega centra je prav gotovo izdelati na podlagi plana izobraževalnih potreb program dela za tekoče leto in vsaj še za prihodnjih 5 let. To utemeljujemo s tem, da je vsako izobraževanje vezano na daljše obdobje, rezultati pa niso trenutnega značaja.

Nadaljevanje s 3. strani
4. Kaj menite o delegatskem sistemu. Smo pri nas dovolj napredni zanj?

Naši delavci — delegati nas premalo obveščajo o svojem delu. Delegati se zberejo na skupnem sestanku, nato pošljejo enega na sejo. Ponavadi ta ne prenese naprej informacij, ki jih je dobil. Tako jih mi delavci ali ne dobimo ali pa so takrat, ko jih prejmemo, vsebinsko že precej drugačne.

Kaj pogrešam pri informiranju. V Informatorju — izjema je zadnji, ki pa je bil prejemljen — in tudi v Našem glasu, dobimo preveč statističnih podatkov in splošnih člankov, premalo pa o naših problemih, in o tem kako naj se rešujejo.

Meni so na razpolago samo ti tako imenovani statistični podatki in prispevki posameznih članov. V njem pa se ne oglašajo delavci, čeprav smo že večkrat pozvali k sodelovanju?

Sam bi se zelo težko odločil za pisanje člankov in bi zanj porabil precej časa. Če bi hotela zvedeti za mnenje in predloge delavcev, bi morala biti ena izmed nas. Z belo haljo pa ne hodite k nam.

Navajamo predlog delovnega načrta IC HP združenega podjetja (od 1. 11. 1975 do 31. 12. 1976), ki vsebuje naslednje elemente:

- planiranje potreb po izobraževanju
- uskladitev samoupravnih sporazumov o izobraževanju
- verificirano izobraževanje strojnih polnilcev
- dopolnilno strokovno izobraževanje soferjev kamionov — prodajalcev
- usposabljanje samoupravljajcev
- izdelava programov za učenje novih delavcev
- izdelava programov za pripravnike
- usposabljanje mentorjev in inštruktorjev

K izvajanju delovnega programa smo že pristopili. Ena izmed prvih nalog bi bilo ugotavljanje potreb po izobraževanju, po metodi usmerjenega intervjuja z vodilnimi, vodstvenimi in neposredno vodilnimi kadri, z namenom ugotoviti, kateri in v kolikšni meri so določeni problemi posledica neznanja splošne in družbeno-politične razgledanosti ter neustreznih medsebojnih odnosov. Pri uresničevanju teh programov in ciljev, nas čaka precej obsežno delo, ki bo uspešno le ob podpori in pomoči vseh članov kolektiva, predvsem vodilnih in neposredno vodilnih.

O informiranju pa naslednje: Iz HP združenega podjetja v Ljubljani je prišel predlog za uvedbo skupnega glasila vseh članic HP. Skupni časopis bi izhajal vsak mesec, obsegal bi 12 strani, tako da bi imele posamezne članice po 2 strani za novice iz svoje OZD, 2 strani pa o delu strokovnih služb združenega podjetja.

Ta predlog je obravnaval uredniški odbor časopisa Naš glas ter podal naslednje mnenje:

Brez bele halje me pa v proizvodnjo ne pustijo. Mislim pa, da »bela halja« ne bi smela biti več ovira za pristen odnos med nami.

Anton Fabjan, delavec v Irisu

O njiju smo že pisali, danes še na sliki, Helena Viler in Gorela Itala

— stroški bi bili preveliki glede na količino informacij iz naše OZD.

— strinjamo pa se, da mora biti zagotovljeno informiranje vseh članic, zato naj bi se izdajal Informator na ciklostilu ali občasna izdaja skupnega časopisa. Mnenje ostalih podjetij se tudi ni skladalo s predlogom za uvedbo skupnega časopisa, zato so ga ocenili kot nesprejemljivega.

Da bi bila informiranost kljub vsemu zagotovljena, je bil sprejet naslednji sklep:

Glede na posamezna stališča do uvedbe skupnega glasila v ok-

viru združenega podjetja je poslovodni svet ugotovil, da predlog za uvedbo skupnega časopisa po predloženem konceptu ni sprejemljiv.

Zaradi zagotovitve informiranosti delavcev o delu združenega podjetja in zaradi medsebojne informiranosti delavcev v posameznih delovnih organizacijah, naj se ustanovi kolegij urednikov internih glasil in sprejme sistem medsebojne izmenjave informacij ter zagotovi tudi objavljanje prispevkov in informacij o delu združenega podjetja, ki naj prispevajo sodelavci strokovnih služb združenega podjetja.

Kolinska se predstavlja

Nadaljevanje s prejšnje številke

Med vodilnimi izvozniki v prehrabeni industriji

Kolinsko lahko uvrščamo med vodilne izvoznike na področju prehrabene industrije v Jugoslaviji. Lanskoletni izvoz predstavlja 11 odstotkov skupne realizacije. Z izvozom smo pričeli leta 1969, ki je iz leta v leto naraščalo.

Leta 1972 je bila vrednost izvoza 1,25 milijonov dolarjev, 1973. leta 1,98 milijonov dolarjev, a lansko leto preko tri milijone dolarjev. Od tega na konvertibilno področje 2,4 milijona dolarjev, na klirinško pa šest tisoč dolarjev.

Nastopanje Kolinske na inozemskem tržišču se je začelo s sklenitvijo dolgoročne kooperacije z znanimi tvrdkami, kot so Knorr, Nestle, Alimentale S. A. in drugimi. Kolinska sledi smernicam naše izvozne politike; tako bomo letos predvidoma povečali izvoz za 10 odstotkov, kar znaša 3,3 milijonov dolarjev.

Uspešna kooperacija z domačimi podjetji

Napačno bi bilo mišljenje, da je Kolinska dosegla take rezultate samo s povezovanjem z inozemskimi partnerji, ampak tudi z uspešnim povezovanjem s kooperanti in poslovnimi partnerji iz vse države. S temi ima Kolinska dolgoročne kooperacije in poslovne odnose. To sodelovanje je preraslo v trajno povezovanje na relaciji kmetijska proizvodnja — prehrabena industrija. Tak izrazit primer povezovanja proiz-

vodnje s kmetijstvom je pred tremi leti osnovala Tovarna za predelavo krompirja v Mirni na Dolenjskem. Ta tovarna je locirana v središču surovinske baze in je prva v Jugoslaviji, ki proizvaja Instant — pire krompir in druge instant izdelke.

Kolinska je na tak način osnovala dolgoročno sodelovanje tudi z mnogimi kmetijskimi organizacijami v Vojvodini, Srbiji in Makedoniji.

V Kolinski nismo zanemarili sodelovanja s trgovino na temelju ustavnih amandmajev o dolgoročnih sodelovanjih.

V Kolinski nismo pozabili tudi na delavca, nosilca našega razvoja

Brez ozira na ustvarjene rezultate smo zaskrbljeni. Ob stalnem povečanju fizičnega obsega proizvodnje pada v obratnem sorazmerju akumulacija v odnosu na ustvarjeni dohodek. Ostanek dohodka vzporedno s skupnim dohodkom stalno pada. Medtem ko je bil leta 1969 ostanek dohodka 7 odstotkov, je bil leta 1971 le še 5,6 odstotka, tako da je lansko leto znašal samo 4,3 odstotka.

Zaradi takega stanja slabi konkurenčna sposobnost na inozemskem tržišču, odnosno na račun doseganja dohodka, ali ne nazadnje na račun osebnega dohodka delavca. Produktivnost dela je na zavidljivi višini in se lahko primerja z evropsko proizvodnjo te vrste.

Nadaljevanje na 6. strani

Popoldne na obisku v ARGU

Če pridete popoldne v Argo vas sprejme skoraj nekakšen mir, čeprav vsepovsod brnijo stroji. Dvorišča so čudno prazna v primerjavi z vrvežem v jutranjih urah.

Na vratarnici vas ustavi vratar, ki ne pusti mimo nobenega, ki ne dokaže upravičenost vstopa v obrat.

Mimo delavcev, ki so prali korenje za nadaljnjo predelavo in mimo garaže sem prišla do oddelka kave. Ne zato, ker je od tam najlepše dišalo, morala sem napraviti posnetek Anastazija Gregoriča, ki mi je pred nekaj dnevi govoril o delu gasilske enote in civilne zaščite. Prvi dan ni bilo sreče. Že pri prvem posnetku je zmanjkalo filma. Drugi dan sem bila spet tam. Tokrat so naju bolj veselo sprejeli — naju, ker je bil z menoj kolega, ki je obljubil, da bo slikal. Prekinila sva jim enolično delo; praženje kave, poinjenje v vrečke in nato pakiranje v zaboje.

Ne, jaz bi ga ne dala v celodnevno varstvo, saj bi otrok ne vedel, da ima starše.

Zadnje sem vprašala za mnenje o celodnevni šoli.

VOJMILOVIĆ ALEKSANDRO,

ki ima dva otroke. »Eden že hodi v šolo, drugega pa imam dopoldne če delam v vrtcu. Ko delam popoldne ostane včasih sam ali pa ga pazi sosed, še največkrat pa ga mora mož.

Starejši otrok hodi v šolo, tako kot jaz v službo, en teden popoldne, drugi teden dopoldne. Vendar vem, da bi bilo za njega boljše, če bi hodil zjutraj v šolo, ker bi se lažje učil.

Če sem za celodnevno šolo? Ne vem, otrok bi bil preveč v tujem varstvu.«

Popoldne delajo tudi delavci. Če že govorimo o enakopravnosti torej kako imajo oni urejeno varstvo otrok. Namesto njih so

Njegovo delo obsega urejanje postrojenja v celotnem oddelku. Je član civilne zaščite, zato sem ga obiskala, da mi pove, kakšno je njegovo delo. Še prej pa nekaj o njemu.

»V Delamarisu sem zaposlen že od leta 1955, najprej kot vajenec, pozneje kvalificiran delavec. Delovno dobo sem prekinil le, ko sem odšel na odsluženje vojaškega roka.«

Kako ste postali član civilne zaščite?

Sem član gasilske enote v Delamarisu, zato so me pritegnili še v enote civilne zaščite. Tu sedaj delam kot motorist.

Kaj vsebuje naloga motorista pri gasilski enoti?

Vzdrževanje gasilske opreme, katera mora biti vedno v dobrem stanju. Sem tudi član štaba civilne zaščite. Tako sem obiskoval 8-dnevni tečaj v Kopru za motoriste. Predavanja smo imeli popoldne, ob sobotah pa tudi zjutraj. Tudi za to delo je potrebno precej veselja.

Ste kdaj pomagali občinski gasilski enoti pri delu?

Pomagali smo jim ob poplavih. Tudi v Delamarisu smo takrat največ delali.

Po tem sodeč, ste že dolgo član gasilske enote?

Od leta 1958. Član civilne zaščite sem tudi že precej časa, v štabu pa sem približno dve leti.

Delo je brezplačno?

Da, to delo sloni na prostovoljnosti, ni plačano, le za gasilske vaje dobimo 60,00 din.

Kaj menite o izobraževanju delavcev na tem področju, ga je dovolj ali premalo?

Zdi se mi, da je izobraževanje v tej panogi nekoliko zanemarjeno. Imeli smo le en seminar v Kopru, katerega sem že omenil. Iz Delamarisa smo se ga udeležili štirje gasilci. Vsako leto pa imamo seminar, na katerem tudi polagamo izpite. Sprašujete, kje najbolj pogrešamo izobraževanje? Pri napravah. Nove naprave zahtevajo dodatno znanje, katerega moramo nekje pridobiti. Se-

Alojz Kraševc

daj se govori, da bomo nabavili novo črpalko. O delovanju le-te smo se učili že na tem tečaju v Kopru. Delno pa smo se izvežbali pri Poklicni gasilski enoti v Kopru.

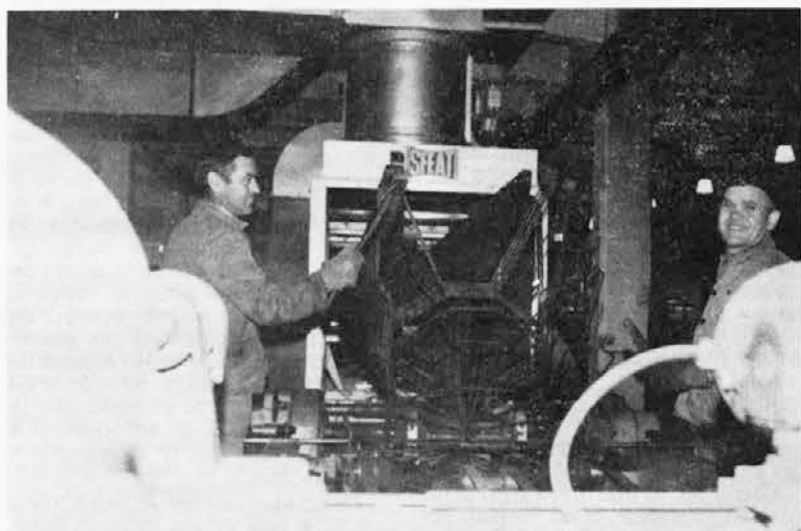
Ali je Gasilska enota v okviru občine dobro urejena. Kakšne so možnosti povezovanja med vami?

Ja, kar v redu imajo urejeno. Želijo nam pomagati pri našem delu, vendar smo mi tisti, ki se ne moremo nikoli zbrati.

Člani so iz vseh TOZD. Kje imate vaje in kaj obsegajo?

Vaje imamo v vsakem obratu enkrat. Vaje obsegajo praktične vaje gasilske enote, pregled vseh hidrantov in gasilskih naprav v vsaki TOZD. Ti hidranti so pregledani vsak teden enkrat, za to poskrbi vodja civilne zaščite pri nas Alojz Kraševc. Vsakih šest mesecev pa imamo temeljito kontrolo in polnjenje gasilskih aparatov. V Delamarisu imamo civilno zaščito v redu urejeno. K temu mnogo pripomoreta Alojz Kraševc in Zarko Višnjič. Če bi se manj zanimala za delo gasilske enote, bi tudi ta slabše delovala.

Tega pa si ne moremo privoščiti saj vemo, da gospodariamo s sredstvi, ki so naša, to je družbena in zanje vsi odgovarjamo.

V TOZD Pločevinka, čiščenje stroja

Ker sem imela razgovor s tov. Gregoričem že zapisan in ker sem opazila, da je na oddelku največ žena, sem jih vprašala za njihovo mnenje o celodnevni šoli. Te delavke namreč delajo v dveh izmenah tako nujno prihaja do vprašanja varstva otrok.

SKRT ALENKA

Če preišlujem o vprašanju celodnevne varstva lahko ugotovim slabo in dobro stran takega varstva. Sama nimam majhnih otrok, pa vseeno si lahko predstavljam mater, ki ima otroke v celodnevnem varstvu. Otrok je prepuščen tuji skrbi, vendar boljše tuja oskrba kot pa vzgoja na ulici. Če bi varstvo v redu uredili in če plačilo ne bi bilo preveliko za starše — delavce, bi bilo vsekakor koristno. Pa čeprav za ceno celodnevne odsotnosti.

FURLANIĆ MIRELA

Tudi jaz nimam majhnih otrok. Če bi jih imela, bi jih dala v varstvo, še najraje pa bi delala samo zjutraj.

ODJANIĆ MARIJA

Otroka imam dopoldne v vrtcu, popoldne pa je pri možu doma.

mi odgovorile delavke, ki so povedale, da imajo urejeno varstvo. Njih pa si nisem upala spraševati, saj je to še vedno problem žene-matere.

POGOVOR Z ANASTAZIJEM GREGORIČ

Zaposlen v TOZD Argo na oddelku Kave, kot izmenovodja in mehanik — urejevalec strojev.

Anastazij Gregorič se je prijazno smejal, ko mi je govoril o svojem delu na delovnem mestu in izven njega

V TOZD Pločevinka, naše delavke

Kultura in knjiga

Cilj socialistične kulture je čim bolj približati knjigo delovnemu človeku. Ob tem se postavlja vprašanje — kako je branje knjig razširjeno med našimi delovnimi ljudmi. Nedavno izvršene ankete v zahodnih državah so pokazale, da 90% vseh zaposlenih iz neposredne proizvodnje bere samo pornografske in avanturistične romane. Ta tako imenovana šund literatura, zelo razširjena pri nas, prispeva k ustvarjanju določene zavesti in morale, ki nasprotuje socialistični, kar neposredno vpliva na odnose med ljudmi. Objavljamo literarno zvrst z namenom vsaj malo vzbuđiti ljubezen do branja knjig.

POSVEČENO TISTIM, KI NIMAJO VESTI

Ni ji bilo treba zaključiti, to je bila igla, ki ga je zbodla do mozga. Kriza je izbruhnila nepričakovano. Prebledel je od sramu in jeze, kakor krpa je bil bled, ustnice in roke so se mu tresle. Vse se je vrtele okrog njega, popadel ga je krčevit srd in upor ponosa. Nenadoma je razumel vse, kar ga je ločilo od te ženske. Krč gnusa in obupa ga je pretresal, kakor ko je bil še otrok. Bljuval je svoj srd do te nizkotnosti, ki je bila brez najmanjšega dvoma namerno narejena.

Doumel je vzrok vpliva, ki ga je imela ta ženska nanj in na druge, vpliv, ki je izviral iz nje-nega izumetničenega govora, s katerim je udarjala po glavah poslušalcev kakor s kolom, govor z izklesanimi besedami, ki so rezale njegovo misel kakor oster nož.

Spoznal je, kaj je tisti živalski nagon ženske, toliko višji od moškega v umetnosti prizadevanja gorja. Spoznal je, kaj je tista umazana posmehljivost ženske, ki se zabava s tem, da preizkuša moč svojih oči nad komer koli, ženske, katere prelahka osvojitev že naslednji dan nima nobene cene več. Ogorčen, ranjen je bil v svojem ponosu in v svoji svobodi, srce mu je poskakovalo v prsih od jeze in razburjenja.

Ozračje okoli njega je postalo strupeno. Njegov ponos je trpel, ni slišal več njenih pretirano podarjenih besed z zlogi, ki so korakali kakor vojaki, za vsako besedo je videl sušo te elegantne duše, ki večinoma sploh ni duša, ampak zbirka duš, ki druga drugi sledijo in nenehno ugašajo, duš, ki so bolj vnete za svoj lastni mir, kot pa za srečo drugih, teh svinjskih duš, ki slastno uživajo v dreku in so srečne kadar na vsej površini njihove kože ni več enega samega čistega mesta. Z grozo se je spraševal, kaj je ta potreba po blatenju, ki jo čuti

Naša dva delavca v TOZD Argo

večina, blatenju tega, kar je čistejša v njih in v drugih.

Nastopila je reakcija proti nizkotnosti mislim, proti ponižujočim kompromisom, proti pustu in okuženemu ozračju, v katerem je živel. Nastopil je odpor proti malomeščanski potvorjeni morali brez veličine, proti tej človeški živini, ki ne misli na nič drugega kot na spolnost, proti duševni ozkosti in napihneni nerazumnosti, proti ljudem z važnim vedenjem in visokim mišljenjem o sebi, ki jim njihova težnja po uveljavljanju v družbi ne da, da bi se zavedali lastne intelektualne revščine in miselne plitvosti, proti birokratiziranim odnosom med ljudmi, ko se vsak ravna po tem, kolikor odobrava njih dejanje okolje in po uspehu, ki ga priznavajo drugi proti zabiti bednikov, ki nimajo niti toliko psihologije v glavi, da nasledajo psihološkemu vplivu obraza in govora, ki privlačuje druge kakor plamen sveče večjo.

Groza ga je bila pred njo, pred njo, pred vsemi, pred samim seboj in pred svojo dušo. Vihar zaničevanja se je razklenil v njem, zastrupljen je bil prav do vira lastnega življenja, nobena stvar ni imela zanj več cene, nobene volje ni imel več, nobenega zanimanja za nobeno stvar. Njegov značaj se je korenito spremenil, nobena stvar ga ni obvarovala živinskih misli, spraševal se je, ali

bo zblaznel, ni imel kamor bi se oprijel. Vsi oklepi, vse utrdbe, njegov ponos, morala, vera, vse se je podiralo, razpadalo kos za kosom. Ni se varoval tega, da se ne bi sporekel z družbo, ki ga je obdajala, v njem je nastal namen, da bo vse ljudi naščuval proti sebi, usodno je drvel v polom. Redni tok njegovega življenja je bil pretrgan.

KOMU JE ZAUPAL VSE SVOJE MISLI! Ženski, ki se je z narejeno vzvišenostjo in hlinjeno prijaznostjo trudila, da se drugim prikaže v čim lepši luči, ženski z brezobzirnim značajem, ki teka od moškega do moškega, takoj ko se enega naveliča, temu lepemu primerku zlagane veličine, ki ji je edini užitek v tem, da pijančuje s prijatelji po gostilnah. Ženski, ki s svojo izumetničenostjo zastruplja odnose med ljudmi. Spraševal se je, koliko je vredna ženska z alkoholom v krvi in cigaretnim katranom v pljučih. NIČ!

Živinska duša se je porajala v njem, v podzemlju duše je čutil, da se pogreza. Njegova čista narava ga je gnala v upor. Prejšnje čiste miru ni bilo več. Takoj ji je moral odgovoriti, pri priči je moral nekaj ukreniti.

Vse njegove misli so se vrtele okoli vprašanja — kaj naj stori proti niču te uglajene ravnodušnosti. Danilo Lukežič

Nadaljevanje s 4. strani
Tako uspešne rezultate smo dosegli predvsem z našim delom, delom delavca proizvajalca — samoupravljalca

Kolinska je locirana v Sloveniji, pa je to prva jugoslovanska tovarna, saj združuje vse narodnosti Jugoslavije. Delo in skupni cilji združujejo delavce prav tako, kot je borba za osvoboditev naše Jugoslavije, katero 30-letnico praznujemo letos tudi mi v Kolinski.

Tako smo tudi v Kolinski posvetili vidno mesto delavcu. Mnogo smo naredili za družbeni standard na delu. Vzorno je organizirana družbena prehrana, lastna zdravstvena in zobna ambulan-

ta, razvijamo preventivno zdravstveno zaščito, oddih na morju in v hribih, kjer letuje organizirano 25—30 odstotkov delavcev.

Vsako leto sofinanciramo izgradnjo vrtcev, zato imamo zagotovljena mesta v njih. S tem pomagamo materam, da so zbrane in uspešnejše pri delu.

Ker je stanovanje osnovna človekova dobrina, je Kolinska v zadnjih treh letih investirala v izgradnjo stanovanj 16,5 milijona din. Od tega imamo preko 70 najemnih stanovanj. V letu 1975-76 pa bo dograjenih še 14.

Pod geslom »Zdrav duh v zdravem telesu« smo ustanovili športno društvo Kolinska, ki ga sestavlja devet športnih panog.

DELO NAJ BO NAČRTNO

O sestanku v zvezi z izdelavo srednjeročnega plana 1976—1980 ter usklajevanja skupnih zadev agroživilskega kompleksa na obali smo že poročali v Informatorju.

Sprejeti zaključki:

1. Direktor Delamarisa naj do 10. novembra 1975 skliče sestanek direktorjev kmetijskih in industrijskih prehrabnih OZD obalnega območja. Na njem naj imenuje komisijo za posamezna vprašanja možnega sodelovanja na podlagi programov med kmetijsko proizvodnjo in prehrabno industrijo.

Naš direktor inž. Bogdan Golob je sklical sestanek na katerem so bile sprejete zadožitve s posameznimi nosilci in z roki izvršitve. Tako morata Droga in Delamaris predložiti svoje potrebe po surovinah, Kmetijska zadruga Izola in Lucija pa podati svoje možnosti in pogoje po oskrbovanju s surovinami.

Prav tako morata Droga in Delamaris glede na razvojne programe podati obstoječe in nove možnosti predelave.

Tako dogovarjanje, postavljeno na temeljitih analizah in preučitvah obstoječega stanja, vse kakor predstavlja korak naprej v naši razvojni politiki.

ZAHVALA

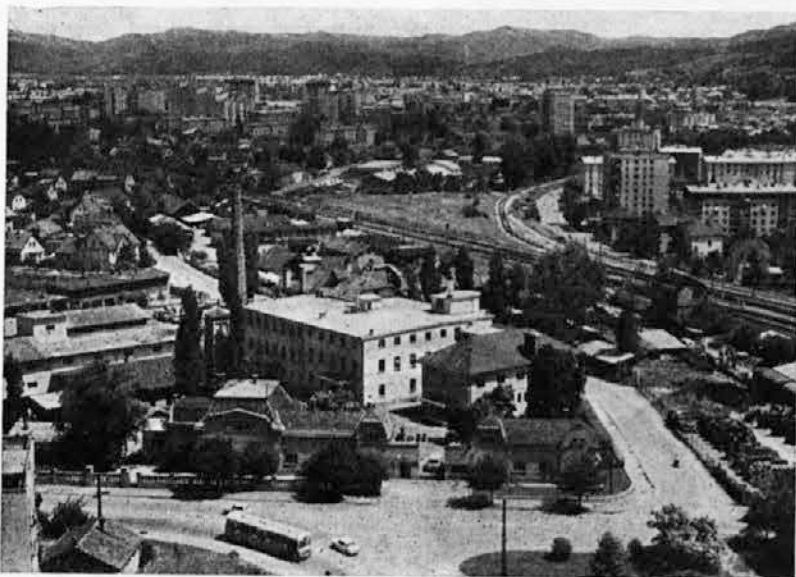
Ob smrti mojega očeta Jožeta Peršolja se zahvaljujem vsem sodelavcem v TOZD Riba, Prodaja in nabava sveže ribe za izkazano mu poslednjo čast.

Jože Peršolja
Ribarnica Nova Gorica

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Iris, ki so ob izgubi mojega moža Albina sočustvovali z menoj in mi denarno pomagali, se od srca zahvaljujem.

Marija Grbec

Ljubljana, v ospredju »Kolinska«

Dnevnik počitniške prakse

MELANIJE POBEGA

Tako, mojih dvanajst delovnih dni v tovarni Delamaris je minilo.

Ko sem zadnjič stopila iz tovarne, sem bila vesela. Dela je konec — sedaj bodo resnično počitnice. Nisem hotela preiščevati o dnevi, ki sem jih preživela v tovarni. A zavedala sem se, da sem postala večja. Vse se mi je kopicilo v glavi in jaz sem rastla.

Pozabila sem na težave, na ves trud, ki sem ga pustila v tovarni. A to ni bilo pomembno. Važnejši so bili občutki. In teh je bilo ogromno.

Spoznala sem skoraj celo tovarno. Iz dneva v dan sem srečevala nove obraze, nove težave. Občudovala sem delavke — koliko hudega morajo prestati; in vseeno sproščeno pripovedujejo svoje dogodivščine, smeji se. Le redko se pritožujejo.

Tudi mene so sprejele medse. Ne zapirajo se v svoj krog, ne odvrtaajo ljudi. Za vsakega najdejo čas in prijazno besedo, čeprav jih preganjajo norme in tekoči trakovi. Pa se na to ne ozirajo. Svoje delo opravljajo avtomatično... Gibki prsti, roke, ki enakomerno, neprekinjeno ponavljajo iste gibe — ure, dneve, leta... celo življenje. Poslušaj stroje, ki neutrudljivo ropotajo; a njih ne moti. Skupaj, kot mala družina premagujejo težave. Borijo se s časom, pritožujejo se nad nizkimi osebnimi dohodki in delajo. Npretrgoma delajo. Čudno, toliko stvari bi lahko povedala, pa ne najdem besed. V tovarni sem preživela 96 ur, ki so minile, kot bi pihnil. Spoznala sem težave delavcev v proizvodnji, nevarnosti, ki pretijo ob strojih in same delavce. Imela sem jih rada, saj so mi ob vsaki priložnosti radi priskočili na pomoč. Priznam, vsakemu je potrebna taka preizkušnja. Kajti že Thomas MOORE je rekel, da med umskim in ročnim delom ne bi smelo biti razlik. Vsak človek je človek. Izbere si poklic, ki mu ustreza, seveda če ima možnosti. In vsi dobro vemo, da možnosti ni na vsakem koraku. Zato moramo spoštovati in razumeti vse, tudi tiste, ki služijo kruh z golimi rokami.

Mogoče se marsikomu ob pogledu na garaško delo, na žuljave, umazane roke, vrne volja do učenja. Lepo, čudovito je študirati. Saj tudi v šoli so težave. Toda čez leta se spomin ustavi le ob lepih, prijetnih doživetjih.

»Učila se bom,« sem pomislila. In vem, da so na to pomislili vsi.

Prijetno je delati teden, tudi dva, v tovarni. Veliko novega vidiš, spoznaš. A zaključek je po navadi vedno enak:

»Toda jaz ne bom navaden delavec!« Že v tovarni vidiš razliko. Šefi, uradniki, direktorji... vsi v čistih oblekah, z umitimi rokami. Kaj pa delavec? Ne ozira se na svojo umazano haljo. Nima časa!

Vem, da je proizvodno delo vplivalo na dijake zelo različno. Vsak je po svoje sprejel težave in odnose v tovarni. Sama bi delala še. Pa ne predolgo. Ne morem si zamišljati, da bi celo življenje preživela v takem okolju. In vendar... veliko je takih, ki to morajo! Hkrati pa prihajajo novi in novi.

Tovarna je mali svet zase. Vsak si v njej ustvari delček življenja. In to življenje je zelo različno. Povelja prihajajo od zgoraj navzdol. In ta povelja se po navadi ustavljajo ob množicah. Vse premalo se ozirajo na posameznika. seveda, eno življenje je v oceanu nešteti le kapljica, a tistemu, ki to življenje živi, pomeni vse.

Marsikateri delavec se čuti zapostavljenega, osamljenega. Zaveda pa se, da je v tako ogromnem kolektivu težko vzpostaviti tesnejše stike s tistimi zgoraj.

Sedaj je konec! Praksa je za mano. Priznam, zelo mi je pomagala do razumevanja in mi ustvarila boljši pregled na delo. Prvič sem se neposredno srečala z delom v delovni organizaciji. Ugotovila sem, kako pomembni so delavci in delavke in kako pomembna je hkrati tudi njihova zavest. Saj delajo za vse, tudi najmanjši kot v tovarni je skupna last.

Sprva se mi je zdelo fizično delo zelo zanimivo. Lepo je opazovati kako nastajajo konzerve, juhe, paštete, kava, instanti, paradižnikov koncentrat... toda delo je naporno, dolgočasno. Hudo je stati osem ur in delati ob

tekočem traku, ki ne pozna počitka in nima razumevanja.

Vsak, poudarjam, vsak bi se moral seznaniti z delom v tovarni. Samo tako bi laže razumel

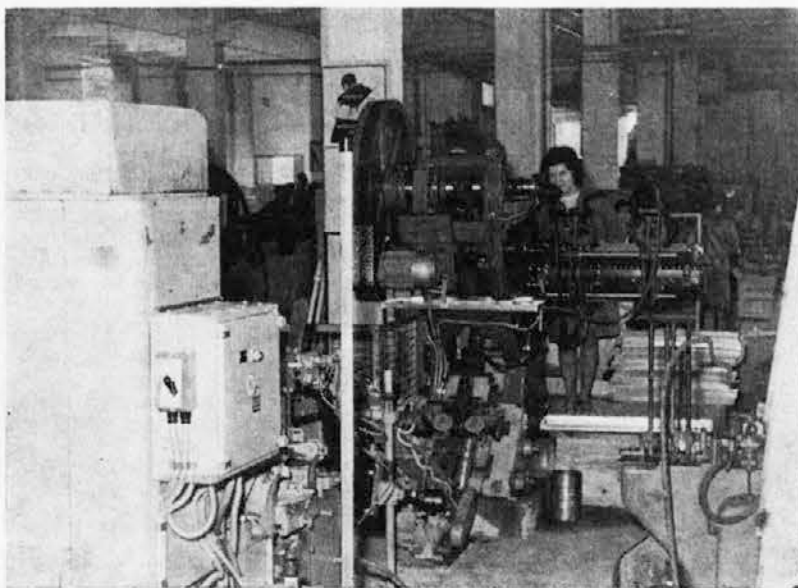
Kako udobno živijo?

Usoda prav nepravilno deli ljudem življenjske ugodnosti, povem vam! Nekateri se pehajo skozi življenje in se v potu svojega obraza trudijo na vsakem koraku, drugim pa enostavno padeta v naročje vsa udobnost in razkošje tega sveta.

delavce in hkrati njihove probleme. Vsaka pot mora namreč začeti na začetku. Zakaj se inženir ne bi srečal in spoznal z delom neizobraženih ljudi v proizvodnji? Tako bi le laže vzpostavil stike z njimi in tudi z neposrednim delom.

Vsi smo vsem potrebni!!

bliske in utripe svetlobe, ki jih je vredno videti. Če pri tem pride do kratkih stikov, je to spet ugodnost več, ker prekinitve električne energije pomeni prihranek pri gospodinjstvu. Razen tega je mrak v prostoru romantičen, romantika pa plemeniti čustva in

Še en posnetek iz TOZD Pločevinke

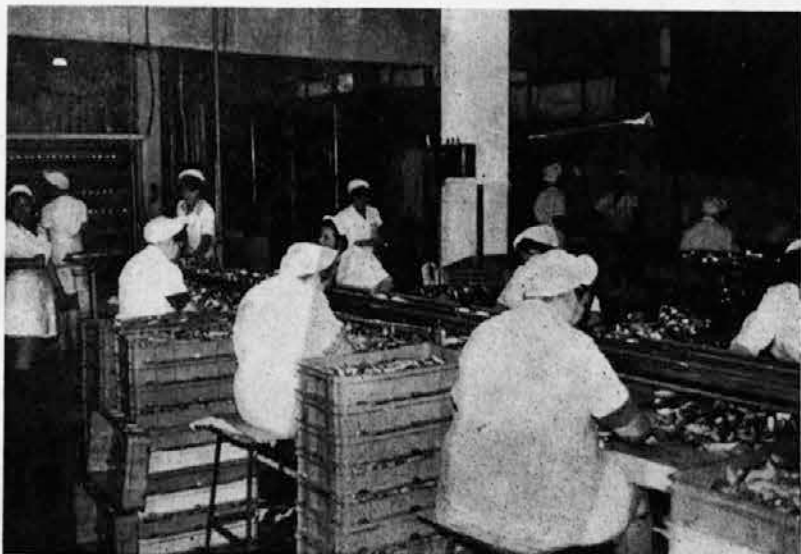
Samo pogledite prebivalce Tovarniške ulice 13: zlepa se nobenemu članu naše delovne organizacije ne godi kot se njim! Medtem ko moramo drugi plačevati vse poletje vstopnino za kopalnico in bazene, njim teče morska voda iz pip v kuhinjah. Resnici na ljubo moram povedati, da to ni vsak dan, je pa pojav dovolj pogost, da si lahko vsako toliko brezplačno omislijo zdravo morsko kopel in jim pri tem sploh ni treba iz stanovanja. Bistra glava jim je že predlagala, naj si zgradijo v kuhinje bazene (gre za nesebičneža, ki te ugodnosti seveda ni deležen). Razen tega je morska voda priporočljiva za grgranje pri boleznih grla, razen seveda ako je okužena, kar bi morala ugotoviti komisija sanitarne inšpekcije, ki naj si jo izvolijo koristniki kar sami plačati! Glede na to, da so cevi vodovodne napeljave že stare in zarjavele, nemalokrat priteče iz pip voda obarvana z rjo, ki se ji reče tudi železov oksid, železo pa je nujno potrebno za dobro, zdravo kri in se torej ni bati, da bi prebivalci omenjene hiše zboleli. Tudi čistil za čiščenje tal v stanovanjih jim ni treba kupovati. Ob večjih nalivih jim namreč voda v tako izdatnih količinah priteče skozi stropce, da zadostuje samo še krpa, pa so tla umita in čista. Izpodnebna voda jim pogosto ustvarja tudi brezplačen light-show (po domače »igro luči«), saj v kombinaciji z električno napeljavo ustvarja

osebnost. Voda, ki priteka skozi stropce, tudi zelo posrečeno guba lesenitne stene in pade ter na ta način pripomore k slikovitejšemu izgledu stanovanja, saj ni nič bolj dolgočasnega kot enolični, ravni zidovi, katerih se človek sčasoma naveliča. Z vodo, ki priteka izpod stropa, je prav tako rešen problem kopalnice: štiri ali več članska družina se lahko istočasno tušira v različnih kotih stanovanja in na ta način prihrani na času.

Skupna stranišča pripomorejo k boljšemu poznavanju med seboj. Vemo namreč, da je človek družabno bitje, ki potrebuje čim več stikov, brez katerih otopi in izgubi možnost komuniciranja. Isto velja za skupne hodnike, ločene z vmesnimi vrati, ki mogočno bobnijo, ko se ob najmanjšem prepihu zapirajo ter s svojim zvokom vzpodbujajo prebivalce k budnosti. Ena od posebnih ugodnosti stanovanj na Tovarniški 13 je tudi zrak, ki je čisto nasičen z blagodejnimi naravnimi vonjavami iz tovarne, kar je še posebno dobro za majhne otroke, saj vemo, kako je tesna povezanost z naravo bistvena za zdrav razvoj človeka.

In če pomislimo, da je nekoč nekdo predlagal, naj bi vse stanovalec omenjene hiše izselili! Prav gotovo je bil to nevoščljivec, katerega je grizla zelena zavist ob pogledu na tolikšno udobje. Nekateri ljudje se tako težko sprijaznijo z dejstvom, da se drugim godi bolje nego njim samim!

S. Požar

Delavke v TOZD Iris

O ljubem zdravju

Zivimo v času, ko je vsakdanji tempo življenja hiter in nemalokrat utrujajoč. Da bi bili kos dogodkom in dolžnostim, bi se moral sleherni od nas vsak dan znoval truditi, da bi utrjeval in ohranjal ljubo zdravje. Moral bi se predvsem ukvarjati s športom ali vsaj s trimom, pa je za kaj takega, žal, vse premalo rekreacijskih centrov in športnih igrišč. Toda človek je iznajdljiv: kar v okviru delovnega mesta in časa so si mnogi od nas omislili prav posrečene oblike športnega udejstvovanja, seveda vse z namenom, da bi ohranili ljubo zdravje in bili na ta način še dolgo koristni družbi in pa predvsem sami sebi. Taki ljudje nemalokrat naletijo na huda nerazumevanja, zato pišem pričujoče vrstice, da jih malo opravičim pred nevoščljivimi, ozkosrčnimi manj iznajdljivimi sodelavci.

Kot najpogostejša panoga takega udejstvovanja v skrbi za ljubo zdravje je vsekakor tek na različne proge. Običajno trenirajo zjutraj, se pravi malo pred šesto, pa v času malice — od delovnega mesta do menze, neka-

teri pa tudi ob dveh, zlasti ženske, ki na ta način prispejo do trgovin dosti prej nego tiste, ki lenobno in po polževo mencajo. Družijo torej prijetno s koristnim in bi jih morali nagraditi, ne pa da so tarča posmeha in opazk. Drugi bolj cenijo enostavne sprehode in te opaziš na cesti to ali ono uro delovnega časa. Svež zrak krepi krvni obtok, kar ima za posledico živahnejše delovanje možgan in to je vsekakor koristno, saj tak delavec postane kot bi mignil bolj jasnih misli kot tisti, ki vseh osem ur trmasto tiči med štirimi stenami v pisarni ali za strojem, vdihava nečist in izrabljen zrak ter porabi zaradi te neugodnosti dosti več časa za svoje delo kot bi ga lahko, ako bi si privoščil umirjen sprehod. Tisti, ki jim je fiziološko delovanje telesa poznano kot lasten žep, grede celo dalj: vseh osem ur krepijo pljuča z govorjenjem bodisi na sestankih, bodisi kako drugače in si na ta način daljšajo življenjsko dobo, saj dobro vemo, da krepka pljuča pripomorejo do visoke starosti. Ako so sicer telesno zdravi,

pa jih muči nervoza, si spet četrtri pomagajo bolje nego bi jim lahko zdravnik s pomirjevalnimi sredstvi: zberejo se in na mrtvo opravljajo ter obrekujejo svoje bližnje, ker dobro vedo, da psihologi in druge umne glave zelo priporočajo opravljanje kot izvrstno terapijo proti nervozi. Kdor opravlja, na mah pozabi na lastne napake, kar ima za posledico izgubo kompleksa manjvrednosti in s tem tudi stanja napetosti in nelagodja. Custva se sprostiti, opravljivec zapade v prijetno omamo, ziblje se na oblakih in svet se mu zdi rožnat.

Zelo podobna oblika skrbi za ljubo zdravje je tudi tožarjenje, po domače špecanje, ki podobno kot kleveče in opravljanje blaži notranjo napetost in nezadovoljstvo: kakor hitro namreč zatožimo predpostavljenu svojega sodelavca, se s tem v lastnih in šefovih očeh malce dvignemo in obide nas občutek pomembnosti, ki je tako potrebna za ustvarjanje človekove samozavesti. Nadaljnja kategorija skrbi za ljubo zdravje je razkuževanje. Naše okolje je namreč že silno okuženo, umazano in sploh zelo škodljivo zdravju, pa je treba vsako toliko to umazano na ta ali oni način razredčiti in poplakniti s tistih delov telesa, kjer utegne najbolj škoditi. To je nedvomno grlo, saj od tam vodijo poti v notranjost telesa, v grlo, pljuča, želodec in od tam na vse strani. In povem vam, da ni bolj učinko-

vitega razkužila od alkohola, ki pa je v čisti obliki lahko škodljiv, mešan z grozdnim sokom ali sokom drugega sadja pa prijetnega okusa in ravno dovolj močan, da uniči umazanijo, škodljive klice in bakterije, razen tega pa še dokaj znosnega vonja. Tisti, ki s takim razkuževanjem skrbijo za ljubo zdravje so torej vredni pomenanja ne pa graje, češ da se med delovnim časom nacejajo povsod, kjer bog roko ven mo-li...

Predlagam torej, da bi enkrat za vselej začeli upoštevati tiste, ki na ta ali oni način skrbijo za čim manjše število boleznin in narodovo zdravje nasploh. Potrebni so pohvale, nagrade ali drugačnega stimuliranja. Ljubo zdravje je namreč tisto, kar omogoča sleherniku, da zbrano, neprekinjeno opravlja svoje dolžnosti na delovnem mestu in na ta način koristi delovni skupnosti.

S. Požar

PLOŠČE PO ŽELJAH

Delovni kolektiv OZD DELA-MARIS IZOLA je na svoji redni seji z dne 31. februarja 1975 sklenil, da bo za Novo leto posameznim sektorjem naše delovne organizacije poklonil preko radijskih valov primerno popevko ali melodijo. Zoper ta sklep ni možen priziv. Prisotni so dali in sprejeli sledeče predloge:

- Ribiški floti: Vodo je zajemala, je ribico zajela...
- Udeležencem sindikalnega izleta: Dan ljubezni...
- Sestankarjem: Kaj je rjakla — to je rjakla — n'č ni rjakla...
- Avtotransportu: Tata, kupi mi avto...
- Večnim teoretikom, katerim je praksa deveta briga: Jaz sem si pa nekaj 'zmislil...
- Nabavnemu oddelku: En hribček bom kupil...
- Prodajnemu oddelku: Še kikeljco prodala bom...
- Trgovskim potnikom: Kam bova vandrata, vandrovček moj...
- Strojnemu oddelku: Hej, mašince, zagodi...
- Zamudnikom: Pri farni cerkvi zvonček že zvonil...
- Delavski kontroli: Kaj boš, kaj boš za mano hodil...
- Snažilkam: Lenka se šeta, metla pometa...
- Komisiji za OD: Al 'me al' me boš kaj rada imela...
- Računskemu centru: Naša četica koraka...

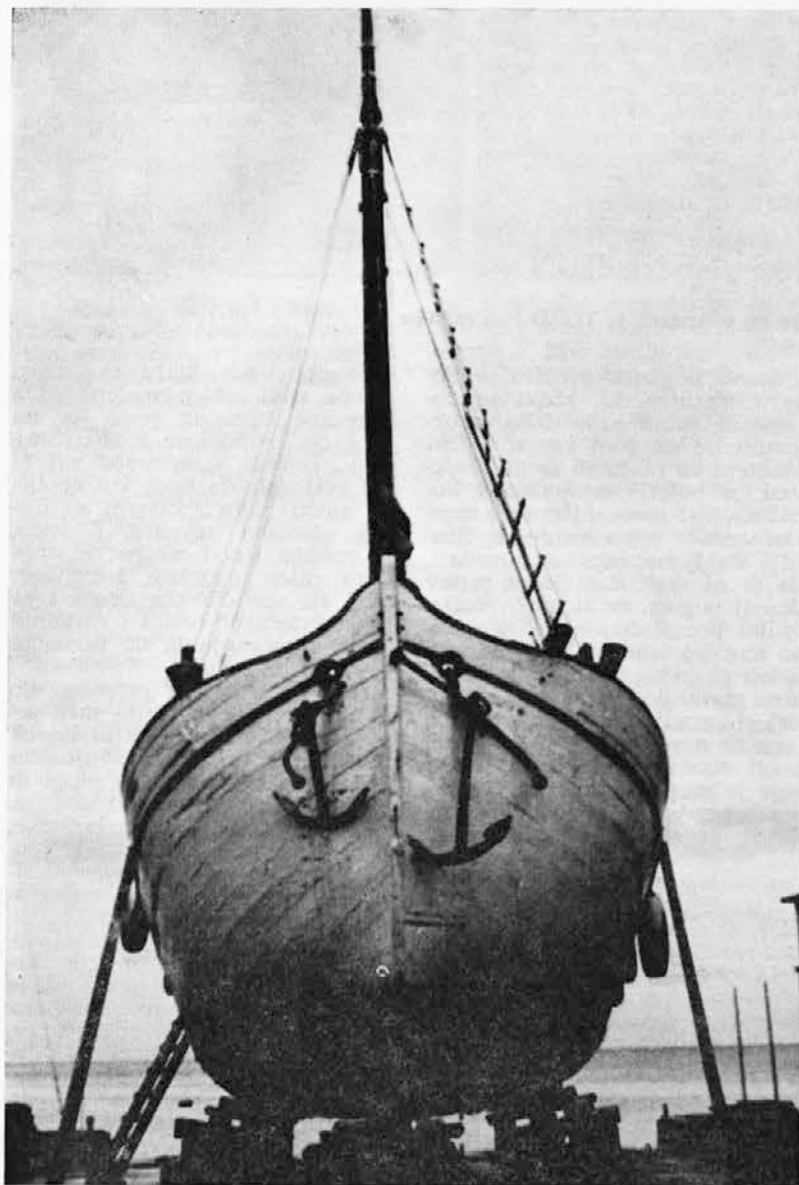
S. Požar

PONOVO IZIDE KNJIGA O ČRNI ROKI

Najbolj iskana knjiga letos pri nas je bila Jožeta Vidica **Po sledovih črne roke**. Prva naklada 7000 izvodov je bila razprodana v dveh tednih. Prvi bralci so poslali avtorju nekaj pripomb, opozorili so ga na zločine, zločince in žrtve, ki zanje še ni vedel, in Jože Vidic se je znova podal po sledovih črne roke, da je knjigo dopolnil. Knjiga je narasla za nad 100 strani in bo ponovno izšla 20. decembra. Bralci, ki bi knjigo naročili pred izidom in jo plačali do 15. decembra, jo dobijo za 180 din, kolikor je veljala prva izdaja. Po 15. decembru bo cena knjige zaradi povečanega obsega 202 din.

Naročila je treba poslati na naslov: Založba Borec, 61001 Ljubljana, Miklošičeva 28, p. p. 203.

Hkrati z naročilom je treba nakazati 180 din po položnici na račun števil. 50101-603-45772 s pripisom »Za črno roko«.

Naš uredniški odbor se na svoji seji ni mogel zediniti glede podnapisa k tema slikama. Zato prosimo bralce Našega glasu, da nam pomagajo pri iskanju podnapisa. Najboljše podnapise bomo objavili v naslednji številki časopisa. Tri najboljše odgovore bomo nagradili. Vaše predloge za podnapise pošljite na uredništvo Našega glasu, do 15. decembra. Če v naprej se vam uredniški odbor zahvaljuje za pomoč.

